

## POSTANOWIENIE

6 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 6 lipca 2023 r. w Warszawie,  
w sprawie z powództwa A. G. i Z. Ł.  
przeciwko M. Ł. i M. T.  
o zapłatę zachowku,  
na skutek skargi kasacyjnej M. Ł. i M. T.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
z 17 sierpnia 2021 r., VI ACa 122/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanych M. Ł. i M. T. solidarnie na rzecz powódki A. G. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od pozwanych M. Ł. i M. T. solidarnie na rzecz powoda Z. Ł. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził solidarnie od M. Ł. i M. T. (następców prawnych A. Ł.) na rzecz A. G. kwotę 214.573 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz na rzecz Z. Ł. kwotę 214.573 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za

opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zaś zakresie powództwo oddalił.

A. G. i Z. Ł. domagali się zasądzenia od pozwanego A. Ł. na rzecz każdego z nich kwoty po 323.939 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty z tytułu zachowku po ich babce J. D. Sąd ustalił, że babka powodów zmarła [...] 2009 r. i w chwili śmierci nie pozostawała w związku małżeńskim, miała natomiast trzech synów A. Ł., który zmarł [...] 2018 r., W. Ł. (ojca powodów), który zmarł [...] 2002 r. oraz M. D. Spadek po J. D. z mocy ustawy nabyli synowie M. D. i A. Ł. oraz powodowie. Spadkodawczyni nie pozostawiła żadnego majątku spadkowego, a należący do niej udział we współwłasności bliżej w pozwie opisanej nieruchomości darowała A. Ł. 2 lipca 2008 r. Udział w jednej z dwóch działek składających się na tę nieruchomość, przeznaczoną na inwestycję drogową, sprzedał on Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad za kwotę 3 172 781,25 zł, którą Sąd brał pod uwagę przy obliczaniu należnego powodom zachowku. Wartość drugiej działki bez nakładów poczynionych przez pozwanego została przez Sąd ustalona na podstawie opinii biegłego na kwotę 602 100 zł z uwzględnieniem stanu na 25 sierpnia 2009 r., a cen z chwili wyceny. Sąd ustalił również, że pozwany przekazał każdemu z powodów z tytułu zachowku kwoty po 100 000 zł.

Wyrokiem z 17 sierpnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji pozwanych częściowo zmienił zaskarżony wyrok, oddalając powództwo w stosunku do każdego z powodów co do kwoty 12 544 zł oraz częściowo w zakresie odsetek, a w pozostałym przeważającym zakresie apelację oddalił. Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanych o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego mającego określić wartość całej darowanej nieruchomości według stanu na dzień 12 listopada 2007 r., a cen z chwili obecnej z pominięciem nakładów, których miał dokonać A. Ł. Nie uwzględnił także zarzutów odnośnie do wadliwego ustalenia wartości tej nieruchomości w tym dotyczących przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w zakresie tylko jednej z działek.

W skardze kasacyjnej pozwane zarzuciły naruszenie przepisów prawa materialnego:

„- art. 995 kodeksu cywilnego poprzez błędną wykładnię oraz uznanie, iż wycena przedmiotu darowizny winna być dokonana na dzień inny niż 12 listopada 2007 r. (data dokonania darowizny), która to data wprost wynika z literalnego brzmienia ww. art. stanowiącego podstawę prawną roszczenia powodów

- art. 65 § 1 i 2 kc w zw. z art. 226 kc poprzez błędną wykładnię oświadczenia woli darczyńcy oraz obradowanego w zakresie przedmiotu darowizny tj. brak uwzględniania w wartości darowizny nakładów poczynionych na rzecz należącą do darczyńcy przez obdarowanego a co za tym idzie błędne ustalenie wartości darowizny na datę jej dokonywania bez uwzględniania nakładów czynionych na rzecz a tym samym uznanie, iż przedmiotem darowizny była nieruchomości z zabudowaniami podczas gdy zamiarem strony było przeniesienie własności wraz z rozliczeniem nakładów tak by darczyńca nie był zobowiązany do zwrotu ich równowartości obdarowanemu

- art. 134 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zw. z § 36 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego w zw. z art. 995 kc poprzez określenie wartości darowizny z pominięciem przepisów stanowiących podstawę wyceny nieruchomości przejmowanych przez Skarb Państwa z przeznaczeniem na inwestycję oraz oparcie wyroku o wycenę rynkową dokonaną na błędną w stosunku do treści art. 995 kc datę

- art. 12 ust 4a ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych poprzez uznanie, iż wycena nieruchomości, która następuje w trybie negocjacji poprzedzających umowę sprzedaży jest tożsama z wartością darowizny dokonaną rok wcześniej tj. w okresie, gdy nie dokonywano jeszcze transakcji dotyczących przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości na obszarze, gdzie znajdowała się darowana A. Ł. nieruchomość”.

Skarżące, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, twierdziły, że skarga jest oczywiście uzasadniona. „Przemawia za tym przede wszystkim rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego w tym przywołanych przepisów art. 995 kc, art. 65 § 1 i 2 kc w zw. z art. 226 kc, art. 134 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zw. z § 36 ust. 4

rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego w zw. z art. 995 kc oraz art. 12 ust. 4a ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. (...) Niezależnie od powyższego wskazać należy na naruszenie prawa procesowego przez Sąd II Instancji poprzez nie dopuszczenie prawidłowo zgłoszonego na etapie postępowania apelacyjnego wniosku dowodowego w postaci opinii biegłego mającego wycenić majątek stanowiący podstawę wyliczenia darowizny na dzień jej dokonania tj. na dzień 12 listopada 2007 r.”

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym określonym w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sposób w jaki należy prawidłowo uzasadnić wniosek był przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Skarżące nieskutecznie powołały się na przyczynę przewidzianą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., nie uzasadniając twierdzenia o oczywistej zasadności skargi stosowną argumentacją prawną, która zmierzałaby do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07, nie publ i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.). Uzasadnienie wniosku

pomija aspekt „oczywistości” zasadności skargi, sprowadzając się do powielenia części argumentacji przedstawionej na uzasadnienie jej materialnoprawnej podstawy i powołania zarzutów procesowych, które nie znalazły się w drugiej podstawie skargi, a zatem w ogóle nie mogłyby być brane pod uwagę przez Sąd Najwyższy, który orzeka jedynie w granicach tych podstaw (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy wyjaśnił w dotychczasowym orzecznictwie, że uzasadnienie wniosku nie może polegać na powtórzeniu, choćby w zmodyfikowanej formie, podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny zasadności postawionych zarzutów, niedopuszczalnej na tym etapie postępowania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, nie publ.). Przy ocenie spełnienia tej przesłanki przyjęcia skargi należy mieć na względzie, że skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia nie służy weryfikacji prawidłowości podstawy faktycznej i prawnej prawomocnych orzeczeń, a rolą Sądu Najwyższego nie jest usuwanie wszystkich ewentualnych wad i uchybień kwestionowanych rozstrzygnięć. Nie każde też, nawet oczywiste naruszenie prawa (pозwane na takowe się w skardze nie powołały) oznacza, że skarga jest oczywiście uzasadniona, chodzi bowiem tylko o takie uchybienia, które doprowadziły do wydania niewątpliwie wadliwego orzeczenia. Przyczyna kasacyjna, o której mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., oceniana z perspektywy publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, zakłada wykazanie, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie i jednoznacznie błędne. Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że już wstępna ocena zarzucanych naruszeń, prowadzi do wniosku, że z pewnością nie mają one charakteru ewidentnego. Skarżące, kwestionując wycenę darowanej nieruchomości, niezbyt konsekwentnie i precyzyjnie wskazują, czy ostatecznie chodzi im o wadliwie przyjęty przez Sąd odwoławczy stan tej nieruchomości, czy też ceny z konkretnej daty stanowiące podstawę tej wyceny. Ustalenie wartości przedmiotowej nieruchomości wymagało przeprowadzenia przez Sąd pogłębionej analizy, a zatem także ocena jej prawidłowości nie mogłaby nastąpić niejako od razu, tj. bez uwzględnienia szeregu okoliczności, które wystąpiły w niniejszej sprawie. Sam fakt, że Sąd uwzględnił oddzielnie wartość sprzedanej działki nr [...]1 przeznaczonej na inwestycję drogową oraz oddzielnie działki nr [...]2, na której pozwany wznosił budynki, które

wykorzystywał do prowadzenia działalności gospodarczej, nie musi oznaczać, że taka metoda wyceny była nieprawidłowa. Odnośnie do zarzutu, że podważana w skardze wycena niezasadnie objęła nakłady dokonane przez pozwanego na tej nieruchomości, trzeba stwierdzić, że nie uwzględnia on, iż Sąd pierwszej instancji wyraźnie wskazał w swym uzasadnieniu (s. 6), że dopuszczony w sprawie dowód z opinii biegłego dotyczący działki nr [...]2 pomijał te nakłady, co nie było kwestionowane przez pozwane, oraz faktu, że co do działki nr [...]1, nie zostało ustalone, aby jakiegokolwiek nakłady zostały przez pozwanego na niej poczynione.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 oraz art. 108 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.). Wprowadzie z dniem 1 lipca 2023 r. wszedł w życie art. 98 § 1<sup>1</sup> zd. 3 k.p.c., zgodnie z którym o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kosztów procesu sąd orzeka z urzędu (zob. art. 1 pkt 8 lit. a w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614), ale z uwagi na wydanie niniejszego postanowienia na posiedzeniu niejawnym i określone w tym przepisie (art. 98 § 1<sup>1</sup> zd. 2 k.p.c.) zasady co do daty początkowej naliczania tych odsetek, nie jest w tym momencie możliwe skonkretyzowanie tej daty w taki sposób, aby organ egzekucyjny mógł przymusowo wykonać orzeczenie w tym przedmiocie. Zgodnie bowiem z art. 804 § 1 k.p.c. organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W takiej sytuacji powtórzenie formuły ustawowej „po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu...” nie spełniałoby w tym zakresie przesłanki tytułu egzekucyjnego, tj. orzeczenia sądu nadającego się do przymusowego wykonania w drodze egzekucji sądowej. Ustawodawca nie przewidział dla organu egzekucyjnego obowiązku ustalania daty doręczenia orzeczenia. Dlatego pewnym zaradczym rozwiązaniem dla zainteresowanej strony, która nie otrzyma od dłużnika zasądzonych kosztów w terminie wynikającym z powołanego przepisu, jest możliwość złożenia przez nią w terminie ustawowym

przewidzianym w k.p.c. wniosku o uzupełnienie orzeczenia w tej materii i wówczas sąd orzekający o kosztach procesu będzie mógł poczynić ustalenia w kwestii daty doręczenia dłużnikowi orzeczenia zasądzającego te koszty.

(E.C.)

[ł.n]